

	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ ISSN: 1308-9196 / e-ISSN:1308-7363 Yıl: 18 Aile Yılı Özel Sayısı Ekim 2025 Yayın Geliş Tarihi: 04.07.2025 Yayına Kabul Tarihi: 16.10.2025 DOI Numarası: https://doi.org/10.14520/adyusbd.1734487 Makale Türü: Araştırma Makalesi/Research Article Atıf/Citation: Kindap Tepe, Y., Akgöz, G., ve Demiroğlu, Z. (2025). Sosyal Medyada Paylaşan Ebeveynlik: Ergenlerin Arabuluculuk Stratejilerinin Aile İçi İlişkilere Etkisi. <i>Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aile Yılı Özel Sayısı</i>, 788-821.
---	---

SOSYAL MEDYADA PAYLAŞAN EBEVEYNLİK: ERGENLERİN ARABULUCULUK STRATEJİLERİNİN AİLE İÇİ İLİŞKİLERE ETKİSİ *

Yeliz KINDAP TEPE Güleycan AKGÖZ *****

Zeliha DEMİROĞLU****

Öz

Bu çalışma, ergenlerin paylaşan ebeveynlerine yönelik arabuluculuk stratejilerinin, sosyal medya paylaşımlarından kaynaklanan aile içi çatışmalar üzerindeki aracılık etkisini incelemektedir. Araştırma kapsamında, Ergen Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği Türkçeye uyarlanarak psikometrik özellikleri değerlendirilmiş; ergenlerin arabuluculuk stratejileri cinsiyet ve sınıf düzeyine göre analiz edilmiştir. Toplamda 432 lise öğrencisiyle yürütülen çalışmada, kız ergenlerin erkeklere kıyasla daha fazla arabuluculuk stratejisi kullandığı, ayrıca üst sınıf düzeyindeki ergenlerin bu stratejileri daha sık benimsediği bulunmuştur. Bulgular, ergenlerin ebeveynlerine sınırlar koyarak dijital mahremiyetlerini

* Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 2023-657 sayılı oluru kararı çerçevesinde yürütülmüştür.

** Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, yelizkindap@gmail.com, Samsun/Türkiye.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, glycnakgoz@gmail.com, Trabzon/Türkiye.

**** zelihademiroglu@gmail.com

korumaya çalıştıklarını ve bu süreçte aile içi ilişkileri etkileyebilecek çatışmalar yaşandığını göstermektedir. Çalışma, dijital çağda çocuk ve ebeveyn rollerindeki değişimi anlamaya katkı sunarken, dijital mahremiyet, kuşaklar arası iletişim ve aile içi dengeyi sağlama açısından eğitim ve farkındalık çalışmalarına ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ergen arabuluculuk stratejileri, paylaşan ebeveynlik, dijital ebeveynlik.

SOCIAL ON SOCIAL MEDIA: THE IMPACT OF ADOLESCENTS' MEDIATION STRATEGIES ON FAMILY RELATIONSHIP

Abstract

The study focuses on the mediating role of adolescents' mediation strategies toward sharenting and family conflicts. In the context of the study, the Adolescent Mediation Strategies Scale was adapted into Turkish, and its psychometric properties were evaluated. In addition, adolescents' mediation strategies were analyzed based on gender and grade level. Conducted with a total of 432 high school students, the study revealed that female adolescents employed mediation strategies more frequently than their male peers, and those in higher grade levels adopted these strategies more often. The findings indicate that adolescents attempt to protect their digital privacy by setting boundaries for their parents, which can lead to conflicts affecting intra-family relationships. This study contributes to understanding the changing roles of adolescents and parents in the digital age and highlights the need for educational and awareness programs that promote digital privacy, intergenerational communication, and the maintenance of family balance.

Keywords: Adolescent mediation strategies, sharenting, digital parenting.

1. GİRİŞ

Paylaşan ebeveynlik (sharenting), ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili yaptıkları paylaşımları ifade eden bir kavramdır (Maraşlı vd., 2016) ve "share" (paylaşmak) ile "parenting" (ebeveynlik) kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir. Paylaşan

ebeveynlik, çeşitli sosyal medya araçlarını kullanarak çocuklarıyla ilgili fotoğraf, video ve kişisel bilgileri geniş bir izleyici kitlesiyle paylaşma eğiliminde olan ebeveynler için kullanılmaktadır (Brosch, 2018). Ebeveynler, sosyal medya aracılığıyla ebeveynlik becerilerini sergilemeye çalışabilirler ve bunu, çocukları hakkında bilgi paylaşarak gerçekleştirebilirler. Ebeveynler, sosyal medya üzerinden yaptıkları paylaşımlar aracılığıyla hem sosyal etkileşimlerini sürdürmekte hem de diğer çocukların yaşamlarına dair bilgi edinme çabası içine girmektedirler (Brosch, 2016; Duggan vd., 2015; Wagner ve Gasche, 2018). Ayrıca, bu paylaşımlar sayesinde ebeveynler, ebeveynlik becerilerini ve stillerini diğer ebeveynlere gösterme ve kendilerini diğer ebeveynlerle karşılaştırma fırsatı bulmaktadırlar (Verswijvel vd., 2019). Araştırmalar, ebeveynlerin sosyal medya paylaşımlarını çoğunlukla yakın çevrelerini bilgilendirme, anı biriktirme ve dijital ortamda arşiv oluşturma gibi amaçlarla gerçekleştirdiğini göstermektedir (Blum-Ross ve Livingstone, 2017; Kumar ve Schoenebeck, 2015). Bununla birlikte, ebeveynler çocuklarla ilgili deneyimlerini ve ebeveynliğe dair karşılaştıkları güçlükleri paylaşarak çevrim içi sosyal ağlarından öneri ve geri bildirim alma yoluna gitmektedir. Bu tür etkileşimler, ebeveynlerin kendilerini daha az yalnız hissetmelerine katkı sağlayabilmektedir (Duggan vd., 2015).

Ergenlik dönemine giren çocuklar, bu gelişimsel evrede kendilerini tanımaya başlar ve bu süreç, ebeveynleriyle olan ilişkilerinde çeşitli değişimlere yol açar. Kimlik gelişimi sürecinde ergenler, ebeveynlerinden belirli bir mesafe koyarak bağımsızlıklarını artırma eğilimindedirler ve arkadaş çevreleriyle daha fazla zaman geçirmeye başlarlar (Pinquart ve Silbereisen, 2002; Steinberg, 2001; Steinberg ve Morris, 2001). Dijital ortamlarda gerçekleştirilen kişisel paylaşımlar, ergenlerin kendiliklerini yapılandırmalarına katkı sağlarken, akranlardan alınan geri bildirimler de bu süreci pekiştirebilir (Brinthaup ve Lipka, 2002; Kietzmann vd., 2011; Steinberg ve Morris, 2001). Ayrıca, bu dönemde gençler sosyal medya kullanımı konusunda daha farkında olabilir ve

çevrim içi ortamlarda paylaştıkları içeriklerin akranları üzerinde nasıl bir izlenim bırakacağı konusunda daha dikkatli ve seçici davranabilirler (Boyd, 2008; Ouvrein ve Verswijvel, 2019). Ancak, ebeveynlerin sosyal medyada gerçekleştirdikleri paylaşımlar, ergenlik dönemindeki çocuklar açısından zaman zaman sorun teşkil edebilmektedir. Ergenler, çevrim içi kimliklerinin ihlal edildiğini hissedebilir ve bu durum, kendi kimliklerinin oluşum sürecinde sorunlara neden olabilmektedir (Smith, 2013).

Paylaşan ebeveynlik, ebeveynlere birçok avantaj sağlasa da aile içinde bazı çatışmalara yol açabilmektedir (Ouvrein ve Verswijvel, 2019). Anne babaların paylaşan ebeveynliği, ergenlik çağındaki çocukların çevrim içi dünyada geliştirmeye çalıştığı kimlikle bazen ters düşebilmektedir. Bu durumda ergenler bazen ebeveynlerinden bir şey paylaşmamalarını veya paylaştıkları şeyi silmelerini istemekte; ancak bu istekleri dikkate alınmadığında aile içinde gerginlik ve çatışmalar yaşanabilmektedir (Hiniker vd., 2016; Ouvrein ve Verswijvel, 2019). Yapılan bir araştırmada, ergenlerin ebeveynlerinin sosyal medyada paylaştığı içerikten utandığı gösterilmiştir (Levy, 2017). Çoğu ergen, sosyal medyada ebeveynleri tarafından paylaşılan içeriklerin utanç verici, işe yaramaz olduğunu ve hiçbir katma değeri olmadığını düşünmektedir. Araştırmalar, ergenlerin paylaşım konusunda olumsuz algılara sahip olduğunu ve ebeveynlerinin paylaşımlarını reddettiğini göstermektedir (örn., Verswijvel vd., 2019).

Ebeveynler bazen, çocuklarının paylaşımlarını istemediği içerikleri bilse de çocuğun yaşının küçük olmasına veya ebeveynlik haklarına atıfta bulunarak bu paylaşımları haklı çıkarabilirler. Bir araştırmada, annelerinin herhangi bir onay almadan kendilerine ait içerikleri çevrim içi ortamlarda paylaştığını fark eden ergenlerin, bu durum karşısında hayal kırıklığı yaşadıkları belirtilmiştir (Lipu ve Siibak, 2019). Çocuklar, bu tür durumlardan korunmak için ebeveynleriyle hangi

bilgilerin paylaşılacağı ve paylaşılmayacağı konusunda konuşup saygı duyulması gereken sınırlar belirlemeye çalışırlar (Hiniker vd., 2016; Ouvrein ve Verswijvel, 2019). Çocukların geliştirdiği bu stratejiler, ebeveyn arabuluculuğuyla benzerlik gösterse de aslında çocuk arabuluculuğuyla ilgilidir (Nelissen ve Van den Bulck, 2018; Nikken ve Jansz, 2006; Scheurs ve Vandenbosch, 2021). Çocuklar sosyal medyada ebeveynlerinden daha uzman olduklarını hissedebilir ve bu nedenle ebeveynlerine sosyal medya hakkında öğretebilecekleri şeyler olduğuna inanabilirler. Bu sürece, çocuk etkisi (child-effect) adı verilmektedir (Van den Bulck vd., 2016).

“Çocuk etkisi”, ergenlerin ebeveynlerine medya kullanımı hakkında rehberlik yaptıkları bir sosyalleşme biçimini ifade etmektedir (Van den Bulck vd., 2016). Bu kavram, ergenlerin ebeveynlerinin internet kullanımı üzerindeki etkisini tanımlamaktadır. Çocuk etkisi (Van den Bulck vd., 2016; Van den Bulck ve Van den Bergh, 2005) veya çocuk arabuluculuğu (child mediation) (Nelissen ve Van den Bulck, 2018; Scheurs ve Vandenbosch, 2021) olarak da bilinen paylaşım davranışında, ergenler paylaşım yapmanın istenmeyen sonuçlarından kaçınmak için ebeveynlerinin paylaşım davranışını yönlendirmeye çalışmaktadır. Ergenlerin yönlendirme çabaları, aile ilişkilerinde bazı değişikliklere neden olabilmektedir. Bu değişiklikler ergenlerin ebeveynlerine karşı daha baskın hale gelmesiyle sonuçlanabilir. Dolayısıyla, aile içi dinamikler etkilenebilir ve bazen aile üyeleri arasında gerilimler ortaya çıkabilir (Beyens ve Beullens, 2019; Mesch, 2006; Nelissen ve Van den Bulck, 2018).

Aile çatışması, çocuğun ebeveynlerinin talimatlarına uymaması ve direnmesiyle birlikte, ebeveynlerin çocukların isteklerine karşı koyması durumunu ifade etmektedir. (Eisenberg, 1992). Teknolojinin gelişmesiyle birlikte aile içi çatışmaların arttığı görülmektedir (Nelissen ve Van den Bulck, 2018). Bu çatışmaların nedeni, ebeveyn ve çocukların farklı bilgi, beceri ve beklentilere

sahip olmalarından kaynaklanır (Correa vd., 2015; Perry ve Werner-Wilson, 2011). Ergenlerin ve ebeveynlerin genel olarak sosyal medya kullanımına ilişkin farklı beklentileri vardır (Scheurs ve Vandenbosch, 2021). Ebeveyn arabuluculuğuyla ilgili birçok araştırma olmasına rağmen çocuk arabuluculuğuyla ilgili araştırmalar sınırlıdır (Mesch, 2006; Nelissen ve Van den Bulck, 2018). Bu konuda yapılan çalışmaların çoğu, çevrim içi ebeveyn arabuluculuk stratejilerine odaklanmıştır (Chen ve Cheng, 2016).

Ekran kullanımı ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte çocuklar, uygunsuz, riskli ve istenmeyen çeşitli medya içeriklerine maruz kalmaktadır (Livingstone vd., 2017; Turgut ve Aslan, 2016). Durum böyleyken ebeveynler, çocuklarının medya kullanımında hem fırsatları en üst düzeye çıkarmak hem de riskleri en aza indirmek için çeşitli arabuluculuk stratejileri uygulamaktadır (Clark, 2011; Livingstone ve Bober, 2005). Alanyazındaki çeşitli ebeveyn arabuluculuk stratejileri arasında en dikkat çekenler aktif arabuluculuk (active mediation) ve kısıtlayıcı arabuluculuktur (restrictive mediation) (Chen ve Shi, 2019).

Aktif arabuluculuk, genel olarak ebeveynlerin, çocuklarının çevrim içi etkinlikleri hakkında aktif tartışmalar yoluyla rehberlik ve tavsiyelerde bulunmasını ve çocuklarını riskler hakkında bilgilendirmesini içerir (Chen ve Shi, 2019). Bu stratejide genellikle çocuklar internet kullanırken ebeveynler yanlarında kalarak, çocuklarının çevrim içi deneyimleri ve internet içerikleri hakkında konuşurlar (Turgut ve Aslan, 2016). Bu strateji, çocukları çevrim içi risklerden korumanın yanı sıra olumlu internet kullanımını teşvik etmeyi de amaçlamaktadır (Lee, 2018). Kısıtlayıcı arabuluculuk ise çocukların çevrim içi etkinliklerini kurallarla sınırlandırarak düzenleme yapmayı içerir. Bu kurallar genellikle çocukların internette ne kadar zaman geçirebilecekleri veya hangi web sitelerini ziyaret edebilecekleri ile ilgili kurallardan oluşmaktadır (Chen ve Shi, 2019; Chen ve Chang, 2016; Turgut ve Aslan, 2016). Aktif ve kısıtlayıcı arabuluculuk çocukların

çevrim içi risklerini azaltabilir, ancak kısıtlayıcı arabuluculuğun aynı zamanda çocukların çevrim içi alanda yakalayabilecekleri fırsatları ve kazanabilecekleri becerileri de azalttığı bulunmuştur (Duerager ve Livingstone, 2012). Buna ek olarak, bazı araştırmalar üçüncü bir ebeveyn arabuluculuk kategorisi olan denetimi (check) öne çıkarmıştır. Ortak kullanım (co-using) ve birlikte izleme (co-viweing, co-surfing) olarak da adlandırılan denetim, ebeveynlerin çocuklarının yanında oturduğu ve teknoloji kullanımını denetlediği bir süreci ifade etmektedir (Chen ve Si, 2019; Livingstone ve Helsper, 2008; Sasson ve Mesch, 2014; Scheurs ve Vandenbosch, 2019). Pek çok çalışma denetim stratejisini ortaya koyarken ebeveynlerin gençlerin mahremiyetine ne ölçüde saygı duyduğuna bağlı olarak denetim, gözetleme ve izleme gibi farklı terimler kullanmıştır (Baldry vd., 2019; Ho vd., 2019). Alanyazında, sosyal medyada ebeveyn arabuluculuk stratejilerinin genel olarak, *aktif arabuluculuk*, *kısıtlayıcı arabuluculuk* ve *denetim* olarak incelendiği görülmektedir.

Ebeveyn arabuluculuğu ve çocuk arabuluculuğu arasındaki temel fark, güç dengesidir. Ebeveyn arabuluculuğunda ebeveynler sosyalleştirme sürecinde baskın rol oynarken, çocuk arabuluculuğu ebeveynlerin etkisini sınırlar (Ouvrein ve Verswijvel, 2021). Çocuk etkisinin kontrol edici ve kısıtlayıcı olarak algılanması, aile içinde hayal kırıklığı ve çatışmalara yol açabilir (Nelissen vd., 2019). Araştırmalar, çocuk arabuluculuğunun aile içi çatışmaları artırabileceğini, bu durumun çocukların çevrim içi medya konusundaki uzmanlığıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Mesch, 2006; Nelissen ve Van den Bulck, 2018). Ebeveyn arabuluculuğu alanyazını, özellikle ergenlik dönemindeki ebeveyn-çocuk ilişkisine odaklanmıştır (Livingstone, 2007; Mesch, 2006). Kısıtlayıcı arabuluculuğun aile içi çatışmayı artırabileceği, aktif arabuluculuğun ise aile bağlarını güçlendirebileceği bilinmektedir (Nelissen ve Van den Bulck, 2018; Van den Bulck ve Van den Bergh, 2000). Ancak, çocuk arabuluculuğunun belirli stratejilerinin aile çatışmasıyla nasıl ilişkili olduğu konusunda daha fazla

araştırmaya ihtiyaç vardır (Van den Bulck ve Van den Bergh, 2005). Özellikle ülkemizde bu konuda yapılan bir araştırmaya rastlanamamıştır.

Ergenler, ebeveynlerini sosyalleştirmek için Correa (2012) tarafından tanımlanan iki farklı ikna edici strateji kullanılmaktadır: *Tartışmacı* ve *tartışmacı olmayan* strateji. *Tartışmacı* stratejide, ergenler ebeveynleriyle amaçlarını ve isteklerini tartışır, en uygun çevrim içi davranışı birlikte belirlerler. Böylece, ergenler ebeveynlerine nasıl davranmaları gerektiğini öğretir ve paylaşılacak içerik konusunda ebeveynlerini bilgilendirirler (Lee, 2018; Scheurs ve Vandenbosch, 2021; Van den Bulck vd., 2016). Bu strateji, ebeveyn arabuluculuk alanyazınındaki aktif arabuluculuk stratejisiyle benzerlik göstermektedir (Valkenburg vd., 1999; Van den Bulck ve Van den Berg, 2005). *Tartışmacı olmayan* stratejide ise ergenler ebeveynlerinin çevrim içi davranışlarını etkilemek için yalvarma ve talep etme stratejilerini kullanırlar (Correa, 2012). Bu, belirli davranışları sınırlamak veya azaltmak için kullanılan kısıtlayıcı çocuk arabuluculuğuna benzemektedir (Van den Bulck vd., 2016). Kısaca paylaşan ebeveynlik bağlamında ergenler, ebeveynlerine neyi ve ne sıklıkta paylaşabilecekleri konusunda sınırlar koyabilmektedir. Ancak ergenlerin arabuluculuk stratejilerinin aile dinamiklerini nasıl etkilediği bir merak konusudur. Ancak, ebeveyn arabuluculuğunun yanında çocuk arabuluculuğuna yönelik yapılan çalışmaların sınırlı olduğu dikkati çekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, ergenlerin paylaşan ebeveynlerine yönelik arabuluculuk stratejilerinin anne baba ile yaşanan çatışma ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak, hem ebeveyn arabuluculuğunun değerlendirilmesinde kullanılan bir ölçek Türkçeye uyarlanarak psikometrik özellikleri sınanmış hem de ergen arabuluculuğunun paylaşan ebeveynliğin yol açtığı aile çatışması üzerindeki aracı rolü araştırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Bu araştırmanın örneklemini, Samsun'da eğitim öğretim görmekte olan 432 lise öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcıların 222'si (%51.5) kız, 209'u (%48.5) erkektir. Yaş aralığı 13 ile 17 arasında değişen öğrencilerin yaş ortalaması 15.13'tür ($SS = 0.90$). Katılımcıların 176'sı (%40.8) 9.sınıfa, 112'si (%26.0) 10.sınıfa ve 143'ü (%33.2) 11.sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin annelerinin 57'sinin (%13.3) ilkokul, 57'sinin (%13.3) ortaokul, 118'inin (%27.6) lise, 26'sının (%6.1) ön lisans, 121'inin (%28.3) lisans, 45'inin (%10.5) yüksek lisans ve 4'ünün (%0.9) doktora mezunu olduğu görülmüştür. Babaların ise 34'ü (%7.9) ilkokul mezunu, 37'si (%8.6) ortaokul, 112'si (%26.2) lise, 26'sı (%6.1) ön lisans, 131'i (%30.6) lisans, 75'i (%17.5) yüksek lisans ve 13'ü (%3) doktora mezunu olduğunu bildirmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Demografik Bilgi Formu: Bu form, katılımcıların yaş, cinsiyet ve sınıf bilgisini öğrenmek amacıyla sorulan soruları içermektedir.

2.2.2. Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği-Ergen Formu (Adolescent mediation strategies): Wisniewski ve diğerlerinin (2015) ebeveyn aracılık stratejileri ölçeğinden esinlenerek Ouvrein ve Verswijvel (2021) tarafından geliştirilen ölçek, ergenlerin arabuluculuk stratejilerini değerlendirmek için kullanılmış ve Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği-Ergen Formu olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması, ölçek uyarlama sürecine ilişkin adımlar titizlikle izlenerek gerçekleştirilmiştir (Erkuş, 2007). Bu çalışma kapsamında, ölçeğin kullanım izni yazarından alınmış; İngilizce metnin Türkçeye çeviri işlemleri tamamlanmış ve ölçeğin psikometrik özellikleri detaylı biçimde incelenmiştir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin yapı geçerliği, iç tutarlılık güvenilirliği ve madde istatistikleri

incelenmiştir. Bu kapsamda ölçeğin faktör yapısının test edilmesi için doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüş, ölçüt geçerliği sınanmış ve madde analizleri incelenmiştir. Toplam yedi maddeden oluşan ölçek 5 dereceli bir ölçek üzerinden puanlanmaktadır (1-Asla, 5- Çoğu Zaman). Orijinal ölçek *aktif çocuk arabuluculuğu* (3 madde), *kısıtlayıcı çocuk arabuluculuğu* (3 madde) ve *süpervizyon arabuluculuğu* (1 madde) olmak üzere üç alt boyutludur. Ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .68 ile .73 arasında değişmektedir. Bu çalışmada bulguları aşağıda paylaşılan ölçeğin tek faktörlü bir yapıda temsil edildiği görülmüş ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .86 olduğu bulunmuştur.

2.2.3. Paylaşan Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği (Attitude toward sharenting):

Verswijvel ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen ölçek, paylaşan ebeveynlere yönelik tutumları değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Demiroğlu ve diğerleri tarafından (2024) yapılmıştır. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır *Yazılı bilgiye yönelik tutum*, sosyal medya platformlarında çocuklarına dair yazılı içerikler paylaşan ebeveynlere ilişkin ergenlerin olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerini ifade eder. *Resim paylaşımına yönelik tutum* ise, ergenlerin ebeveynlerin çocukları hakkında paylaştığı görsel içeriklere yönelik olumlu veya olumsuz bakış açılarını yansıtır. *Videoya yönelik tutum* ise, sosyal ağlarda çocuklarıyla ilgili video paylaşan ebeveynlere karşı ergenlerin sergilediği olumlu ya da olumsuz değerlendirme düzeyini belirtir. İlgili alt boyutlara ilişkin toplamda 6 tutum; yararlı ile yararsız, utanç verici değil ile utanç verici, iyi ile kötü, aile ile adil değil, zararlı ile zararlı değil ve kabul edilebilir ile kabul edilemez arasında değişen, anlamsal farklılıklara dayanan 6'lı bir dereceleme üzerinden değerlendirilmektedir. Yüksek puanlar, ergenlerin ebeveynlerinin yazılı bilgiler, görseller ve videolar şeklinde yaptığı paylaşımlara karşı olumsuz tutum sergilediklerini göstermektedir. Orijinal ölçeğin toplamının Cronbach Alfa iç

tutarlığının .95 değeri ile iyi olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ilgili alt boyutlar için sırası ile .90, .91 ve .93'tür. Ölçek, ergen arabuluculuk stratejilerinin ölçüt geçerliğini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

2.2.4. Ebeveynin Paylaşım Sıklığı Ölçeği (Sharenting frequency): Ouvrein ve Verswijvel (2021) tarafından geliştirilen ölçme aracı, Demiroğlu ve diğerleri (2024) tarafından anne ve babalar için ayrı ayrı kullanılmıştır. Üç maddeden oluşan ölçek 4 dereceli Likert üzerinden puanlanmaktadır (1- Hiçbir zaman, 4- Her gün). Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, yazılı bilgi, görsel ve video paylaşımlarının sıklığının fazla olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı anne için .81, baba için .90 iken, bu çalışma kapsamında anne için .77, baba için ise .80 olarak bulunmuştur.

2.2.5. Paylaşan Ebeveynlik Konusunda Aile Çatışması Ölçeği (Family conflict about sharenting): Beyens ve Beullens'in (2017) çalışması temel alınarak Ouvrein ve Verswijvel (2021) tarafından oluşturulan ölçek iki soru ile değerlendirme sağlamaktadır: "Geçtiğimiz altı ay içinde annenize/babanıza bir gönderi/fotoğraf/videoyu sosyal medyada paylaştığı için ne sıklıkla kızdınız?" ve "Geçtiğimiz altı ay içinde annenizle/babanızla bir gönderi/fotoğraf/videoyu sosyal medyada paylaştığı için ne sıklıkla anlaşmazlık yaşadınız?". Demiroğlu ve diğerleri (2024) tarafından uyarlaması yapılan ölçekte sorular 4 dereceli Likert üzerinden yanıtlanmaktadır (1- Asla, 4- Oldukça sık). Orijinal çalışmada araştırmacılar, yaşanan çatışmalara ilişkin sıklık bilgisi paylaşmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı, ölçeğin her iki ebeveyn grubunda farklı psikometrik özellikler gösterebilme olasılığı göz önüne alınarak, anneler için .84, babalar için ise .87 olarak bulunmuştur.

2.3. İşlem

Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 2023-657 sayılı olur kararı çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışma kapsamında ilk olarak, Çocukların Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği Türkçeye uyarlanmış, faktör yapısı ve psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ardından ebeveynlerin paylaşım sıklığı, ergenlerin paylaşan ebeveynliğe yönelik tutumları ve aile içi çatışma düzeyi arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Araştırmanın ana modeli, ‘ergenlerin arabuluculuk stratejilerinin, ebeveyn paylaşım sıklığı ile ergen-ebeveyn çatışması arasındaki ilişkiye aracılık edeceği’ hipotezine dayanmaktadır. Ana modelin anne ve babalar için ayrı ayrı sınanmasının ardından, ergenlerin arabuluculuk stratejileri bazı demografik özellikler açısından incelenmiştir. Analizler boyunca IBM SPSS Statistics 20 paket programı ve Process Makro eklentisi kullanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Ölçeğin Çeviri Aşaması ve Kapsam Geçerliği

Ölçek maddeleri gelişim psikolojisi anabilim dalında uzman ve dil yeterliğine sahip üç kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Yapılan çevirinin kapsam geçerliği için de gelişim psikolojisi anabilim dalında uzman ve dil yeterliğine sahip olan doktora mezunu beş akademisyenden destek alınmıştır. Uzmanların dönütleri doğrultusunda ölçeğe son hali verilmiştir.

3.2. Yapı Geçerliği (Doğrulamalı Faktör Analizi)

Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği- Ergen Formu'nun faktör yapısı, temel bileşenler analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analize başlamadan önce verinin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmış ve .86

değeri elde edilmiştir. Bu sonuç, verinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca determinasyon katsayısı .001'den büyük ve köşegen değerlerin .50'nin üzerinde olması nedeniyle verinin faktör analizine uygun olduğu düşünülmüştür. Faktör sayısını belirlemek için yapılan temel bileşenler analizi sonucunda özdeğeri 1'den büyük olan ve toplam varyansın % 69.47'sini açıklayan iki faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerin özdeğeri sırasıyla 3.85 ve 1.02 şeklindedir. Çizgi grafiği incelendiğinde yapılan iki faktörlü çözümlemenin uygun olduğu görülmüştür. Ancak Varimax rotasyonu kullanılarak ölçek maddeleri iki faktöre zorlandığında son faktörün madde faktör yükünün .50'nin altında olduğu görülmüş ve maddeler tek faktöre zorlanmıştır. Ölçeğin madde faktör yükleri Tablo 1'de sunulmaktadır. Kuramsal olarak üç faktör olarak önerilen ölçeğin temel bileşenler analizi sonucunda tek faktörlü bir yapıyı temsil ettiği ve toplam varyansın %54.95'ini açıkladığı belirlenmiştir.

Tablo 1. Ergenlerin Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği İlişkin Temel Bileşenler Analizi

Maddeler	Faktör	h^2	Madde toplam korelasyonu
4.Anne/babanıza sizinle ilgili bazı şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) sosyal medyada paylaşmasına izin vermediğinizi ne sıklıkla söylediniz?	0.84	.72	.73
3.Anne/babanıza sizinle ilgili sosyal medyada yaptığı paylaşımlardan kötü bulduğunuz şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) ne sıklıkla söylediniz?	0.81	.72	.73
6.Anne/babanızdan sosyal medyada sizinle ilgili paylaştığı bazı şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) kaldırmasını ne sıklıkla istediniz?	0.80	.73	.68
5.Anne/babanızın sizinle ilgili bazı şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) sosyal medyada paylaşmasını ne sıklıkla yasakladınız?	0.76	.74	.63
1.Anne/babanıza sosyal medyada sizinle ilgili bazı şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) nasıl paylaşımları gerektiğini ne sıklıkla açıkladınız?	0.76	.61	.66
7.Anne/babanızın sizin hakkınızda neler paylaştıklarını (yazılı bilgi, resim, video vb.) görmek için sosyal medya hesaplarını ne sıklıkla kontrol ettiniz?	0.67	.46	.55

2. Anne/babanıza sosyal medyada sizinle ilgili yaptığı paylaşımlardan beğendiğiniz şeyleri (yazılı bilgi, resim, video vb.) ne sıklıkla söylediniz?	0.49	.88	.39
Özdeğer	3.85		
Açıkladığı varyans	%54.95		
Cronbach Alfa	.86		

3.3. Uç Gruplar

Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği- Ergen Formu'nda, örneklemde en yüksek puan alan %27'lik kesim üst grup, en düşük puan alan %27'lik kesim ise alt grup olarak belirlenmiştir. Bu iki grubun alt ölçeklerden elde ettikleri puanlar, bağımsız örneklem t-testi kullanılarak karşılaştırılmış ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Grup ortalama ve standart sapma değerleri ve bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Arabuluculuk Stratejileri Ölçeği- Ergen Formu için Alt ve Üst Grup Karşılaştırması

	Alt Grup (n = 116)	Üst Grup (n = 116)	
Değişkenler	Ort. (SS)	Ort. (SS)	t (230)
Arabuluculuk Stratejileri	1.03 (.07)	2.58 (.45)	-35.75

3.4. Ölçüt Geçerliği

Ergenlerin arabuluculuk stratejilerinin ölçüt geçerliğini belirlemek için ele alınan paylaşan ebeveynliğe yönelik tutum ölçeği ve diğer tüm değişkenler ile ilişkisi Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Ergenlerin arabuluculuk stratejilerinin anne ve babanın paylaşan ebeveyn olma sıklığı ile pozitif yönde, paylaşma davranışı konusunda anne baba ile çatışmayla pozitif yönde ilişkili olduğu ve ergenlerin paylaşan ebeveynliğe yönelik tutumu ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Çalışma Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Ergen arabuluculuğu	-				
2. Anne paylaşım sıklığı	.36**	-			
3. Baba paylaşım sıklığı	.26**	.53**	-		
4. Paylaşma davranışı konusunda anne ile çatışma	.50**	.40**	.15**	-	
5. Paylaşma davranışı konusunda baba ile çatışma	.26**	.19**	.44**	.28**	-
6. Paylaşan ebeveynliğe yönelik tutum	.14**	.16**	.23**	.24**	.01

Not. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

3.5. Ergenlerin Paylaşan Ebeveyne Yönelik Arabuluculuk Stratejilerinin Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Ergenlerin paylaşan ebeveyne yönelik arabuluculuk stratejilerinin sınıf ve cinsiyet düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için 2x3 faktörlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz öncesinde analizin varsayımları incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda cinsiyet ($F(1, 423) = 5.76, p < .01$) ve sınıf temel etkisinin temel etkisinin ($F(2, 423) = 3.76, p < .01$) anlamlı olduğu; buna karşı cinsiyet sınıf düzeyi ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($F(2, 423) = 2.09, p > .05$). Temel etkinin kaynağını belirlemek için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma analizi sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla arabuluculuk stratejisi kullanıldığı, 10. sınıfta okuyan ergenlerin 9.sınıfta okuyan ergenlere göre daha fazla arabulucu strateji kullandığı ($p < .01$) görülmüştür (bkz., Tablo 4).

Tablo 4. Ergenlerin Paylaşan Ebeveynliğe Yönelik Arabuluculuk Stratejilerinin Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre Betimsel İstatistikleri

Sınıf	Cinsiyet	Ortalama	SS	n
9.sınıf	Kız	1.70	.63	84
	Erkek	1.58	.60	91
	Toplam	1.64	.61	175
10.sınıf	Kız	1.85	.64	68
	Erkek	1.85	.51	44
	Toplam	1.85	.59	112
11.sınıf	Kız	1.89	.76	69
	Erkek	1.57	.58	73
	Toplam	1.72	.69	142
Toplam	Kız	1.81	.68	221
	Erkek	1.63	.58	208
	Toplam	1.72	.64	429

3.6. Paylaşan Ebeveynlik ile Ebeveynle Çatışma Arasındaki İlişkide Ergenin Arabuluculuk Stratejilerinin Aracı Rolü

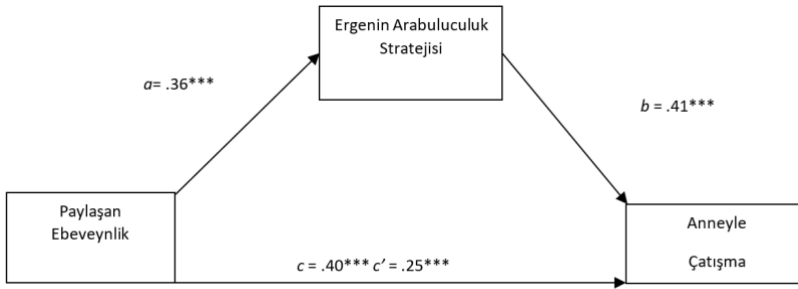
Paylaşan ebeveynlik ile ebeveyn-ergen çatışması arasındaki ilişkide ergenin arabuluculuk stratejilerinin aracı etkisini test etmek amacıyla, Hayes (2013) tarafından geliştirilen SPSS Macro Process v3.5 eklentisi kullanılmış ve araştırmanın gereksinimlerine uygun olarak Model 4 üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Paylaşan ebeveynlik (X) bağımsız değişken, ergenin arabuluculuk stratejileri (M) aracı değişken ve ebeveynle çatışma (Y) bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Analiz ergenin hem anne hem de baba bildirimi için ayrı ayrı yapılmıştır. Bunun nedeni ebeveyn rollerinin yapısal olarak farklı olabileceği ve değişkenler arasındaki ilişkilerin ebeveyn cinsiyetine göre farklılaşabileceğine dair kuramsal ve ampirik bulgulardır (örn. Aktaş, 2023; Amon vd., 2022). Bu doğrultuda, modelin geçerliliğini ve karşılaştırılabilirliğini sağlamak amacıyla analizler ayrı gruplar üzerinden yürütülmüştür. Ergenin rapor ettiği annenin paylaşım sıklığı ile anneyle çatışma arasındaki ilişkide ergenin

bildirdiği arabuluculuk stratejilerinin aracı rolü ile ilgili analiz sonuçları incelendiğinde, modelde bağımsız değişken olan annenin paylaşım sıklığının, ergenlerin arabuluculuk stratejilerini pozitif yönde yordadığı (*a* yolu); arabuluculuk stratejisinin de modelde bağımlı değişken olan ebeveynle çatışma düzeyini pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı (*b* yolu) görülmüştür. Annenin paylaşım sıklığının doğrudan etkisinin aracı değişkenden bağımsız şekilde, anneye çatışmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı (*c* yolu) ve varyansın %16'sını açıkladığı belirlenmiştir. Annenin paylaşım sıklığı ve ergenin arabuluculuk stratejileri modele eş zamanlı dâhil edildiğinde, annenin paylaşım sıklığı ile ergen-anne çatışması arasındaki ilişki zayıflamış, ancak bu ilişkinin anlamlılık düzeyi korunmuştur (*c'* yolu). Bu sonuç annenin paylaşım sıklığı ile anneye çatışma arasındaki ilişkide ergenin arabuluculuk stratejilerinin kısmi aracı rolü olduğunu göstermektedir (bkz. Şekil 1). Ayrıca tüm modelin anneye çatışma üzerindeki toplam varyansın %31'ini açıkladığı belirlenmiştir $F(2, 427) = 94.69, p < .001$ (bkz. Tablo 5).

Tablo 5. Annenin Paylaşan Ebeveynlik ile Anneye Çatışma Arasındaki İlişkide Arabulucu Stratejilerin Aracı Rolü

Değişkenler	R^2	B	SE	t	p
Paylaşan ebeveynlik → Arabuluculuk	.13	.36	.05	8.07	.001
Paylaşan ebeveynlik → Anneye çatışma		.25	.04	5.86	.001
Arabuluculuk → Anneye çatışma	.31	.41	.04	9.47	.001
Paylaşan ebeveynlik → Anneye çatışma	.16	.40	.04	9.09	.001
Bootstrap	Etki	SE	LL 95%CI	UL 95%CI	
Arabuluculuk	.14	.03	.08	.21	

Not. ** $p < .01$, *** $p < .001$.

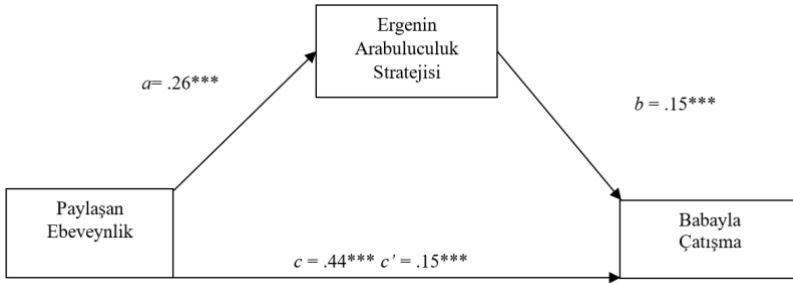
Şekil 1. Annenin paylaşan ebeveynlik ile anneyle çatışma arasındaki ilişkide ergenin arabulucu stratejilerinin aracı rolü (** $p < .01$, *** $p < .001$)

Ergenin rapor ettiği babanın paylaşım sıklığı ile babayla çatışma arasındaki ilişkide ergenin bildirdiği arabuluculuk stratejilerinin aracı rolü ile ilgili analiz sonuçları incelendiğinde, modelde bağımsız değişken olan babanın paylaşım sıklığının ergenlerin arabuluculuk stratejilerini pozitif yönde yordadığı (a yolu); arabuluculuk stratejisinin de modelde bağımlı değişken olan ebeveynle çatışma düzeyini pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı (b yolu) görülmüştür. Babanın paylaşma sıklığının aracı değişkenden bağımsız, babayla çatışma üzerindeki doğrudan etkisi pozitif yönde anlamlıdır (c yolu) ve varyansın %19'unu açıklamaktadır. Babanın paylaşma sıklığı ve ergenin arabulucu stratejileri modele eş zamanlı olarak alındığında, babanın paylaşma sıklığı ile ergen-baba çatışması arasındaki ilişki azalmış; ancak anlamlılık değeri aynı düzeyde kalmaya devam etmiştir (c' yolu). Bu sonuç babanın paylaşma sıklığı ile babayla çatışma arasındaki ilişkide ergenin arabuluculuk stratejilerinin kısmi aracı rolü olduğunu göstermektedir (bkz. Şekil 2). Ayrıca tüm modelin babayla çatışma üzerindeki toplam varyansın %21'ini açıkladığı belirlenmiştir $F(2, 427) = 94.69, p < .001$ (bkz. Tablo 5).

Tablo 6. Babanın Paylaşan Ebeveynlik ile Babayla Çatışma Arasındaki İlişkide Ergenin Arabulucu Stratejilerin Aracı Rolü

Değişkenler	R^2	B	SE	t	p
Paylaşan ebeveynlik → Arabuluculuk	.07	.26	.05	5.50	.001
Paylaşan ebeveynlik → Babayla çatışma		.40	.03	9.02	.001
Arabuluculuk → Babayla çatışma	.21	.15	.03	3.46	.001
Paylaşan ebeveynlik → Babayla çatışma	.19	.44	.03	10.13	.001
Bootstrap	Dolaylı Etki	SE	LL 95%CI	UL 95%CI	
Arabuluculuk	.03	.02	.01	.06	

Not. ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Şekil 2. Babanın paylaşan ebeveynlik ile babayla çatışma arasındaki ilişkide ergenin arabulucu stratejilerin aracı rolü (** $p < .01$, *** $p < .001$)

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, ergenlerin arabuluculuk stratejilerinin, paylaşan ebeveynlik ile anne baba ile çatışma arasındaki ilişkideki aracı rolü incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ergenlerin paylaşan ebeveynlik sürecindeki arabuluculuklarının, ebeveynlerin paylaşım sıklığı ile ergen-ebeveyn çatışmaları arasındaki ilişkide önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Ergenlerin, ebeveynlerinin sosyal medya paylaşımlarına yönelik duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri, anne baba

ile çatışmanın hem hafifletilmesinde hem de derinleşmesinde belirleyici olabilmektedir.

Araştırma sonuçları, ergenlerin ebeveynlerinin paylaşımlarını olumlu karşıladıklarında, ebeveynlerle olan ilişki bağlarının güçlendiğini ortaya koymaktadır. Buna karşı, ergenlerin paylaşımların sınırlarını belirlemek ve mahremiyetlerini korumak istemeleri, çatışmaların artmasına zemin hazırlayabilmektedir. Bu noktada, ergenlerin arabuluculuk rolleri, karşılıklı anlayışın artırılması ve sağlıklı iletişimin tesis edilmesi için kritik bir işlev görmektedir. Dolayısıyla arabuluculuk, ebeveynlerin çocuklarının duygularını anlamalarını sağlarken, ergenlerin de kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyarak çatışmayı azaltabilir. Ayrıca paylaşan ebeveynlik ile aile içi çatışmalar arasındaki ilişki, paylaşımların doğası ve içeriğine göre farklılaşabilir. Bu çalışmanın doğrudan konusu olmasa da özellikle hassas ve özel bilgilerin paylaşılması, ergenlerin mahremiyet algısını olumsuz etkileyerek ailedeki çatışmaları artırabilir, ergen-ebeveyn arasındaki ilişki üzerinde bozucu olabilir (Walrave, 2023). Bu nedenle, ebeveynlerin, ergenlerin sınırlarına saygı göstermesi ve duyarlılıklarını gözeterek daha bilinçli paylaşımlar yapmaları, aile ilişkilerinde çatışma düzeyinin azalmasına katkı sağlayabilir. Gelecek çalışmalar, ebeveynlerin çevrim içi paylaşım sıklığının ötesinde, paylaşımların içeriğinin yol açtığı gerilimleri derinlemesine inceleyebilir.

Çalışmada cinsiyet farklılıklarının arabuluculuk stratejileri üzerindeki etkilerine dair bulgular, kız ergenlerin, erkeklere kıyasla daha fazla arabulucu strateji benimsediğini göstermektedir. Bu durum, kızların sosyal etkileşimlerde daha yüksek empati yeteneğine sahip olmalarından kaynaklanabilir (Mestre vd., 2009). Kızların arabuluculuğa yönelik eğilimleri, toplumsal cinsiyet rollerinin de etkisiyle şekillenmekte; toplumsal beklentiler, kızları daha uyumlu ve nazik davranmaya yönlendirirken, erkekler daha bağımsız ve rekabetçi iletişim biçimleri benimseyebilmektedir (Eagly ve Wood, 2012). Bu farklılıklar, çatışma

çözümünde kızların daha etkin arabulucular olmasına olanak tanırken, sosyal ilişkilerin kalitesini artırabilmektedir.

Çalışmada, 10. sınıf ergenlerin 9. sınıf ergenlere göre daha fazla arabuluculuk stratejisi kullanmaları, ergenlerin sosyal deneyim ve olgunluk düzeylerinin artmasına bağlanabilir (Steinberg ve Morris, 2001). Daha üst sınıflarda yer alan ergenler, karmaşık sosyal dinamiklerle daha fazla karşılaşmakta, rol model olma sorumluluğu taşımakta ve eğitim ortamlarının getirdiği sosyal beklentiler doğrultusunda daha olgun ve sosyal sorumluluk sahibi davranmaktadırlar (Wentzel, 1993). Bu durum, arabuluculuk becerilerinin gelişimini destekleyen ve çatışmaların daha sağlıklı yönetilmesini sağlayan önemli bir gelişimsel faktör olabilir.

Mevcut araştırmanın güçlü yönlerinden biri, ergenlerin arabuluculuk rollerini sosyal medya paylaşımları bağlamında inceleyerek, çağımızın dijital aile dinamiklerine özgün bir katkı sağlamasıdır. Ayrıca, cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi demografik değişkenlerin etkisini analiz ederek, ergenlerin sosyal gelişim süreçlerine dair derinlemesine bir anlayış sunması çalışmayı değerli kılmaktadır. Bulguların hem kuramsal açıdan hem de uygulamalı olarak aile içi iletişim ve çatışma yönetimi alanyazınına önemli katkılar sunması beklenmektedir. Ancak elbette çalışma, bazı sınırlılıklar içermektedir. Öncelikle, araştırma verileri belirli bir coğrafi bölge ve sınıf düzeyindeki ergenlerle sınırlı olduğu için bulguların genellenebilirliği kısıtlıdır. Ayrıca, çalışmada yalnızca ergenlerin perspektifine odaklanılması, dolayısıyla ebeveynlerin bakış açılarının sonuçlara yansıtılmaması diğer bir sınırlılıktır. İlerleyen araştırmalarda daha erken dönemlerdeki çocukların paylaştıkları ebeveynliğe ilişkin stratejilerine odaklanılması ve ebeveynlerin görüşlerinin de değerlendirilmesi, daha kapsamlı sonuçlar sağlanması açısından kıymetli olacaktır.

Sonuç olarak, ergenlerin paylaşan ebeveynlik sürecindeki arabuluculuk rolleri, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde dinamik bir denge oluşturmakta ve aile içi çatışmaların yönetiminde önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi bireysel ve sosyal faktörler, bu arabuluculuk stratejilerinin kullanımını şekillendirmekte, dolayısıyla çatışmaların niteliği ve yoğunluğu üzerinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla aile kurumuna özgü politikalar, aile içi dijital mahremiyetin önemine vurgu yaparak ebeveynlerin ergenlerin mahremiyet sınırlarına saygı göstermelerini teşvik eden bilinçlendirme programları etrafında düzenlenebilir. Bu programlar, dijital çağın getirdiği iletişim zorluklarına odaklanarak aile içinde sağlıklı ve karşılıklı anlayışa dayalı bir iletişim ortamının oluşturulmasını desteklemelidir. Ayrıca, ergenlerin duygularını ifade edebilme, empati kurma ve çatışmaları sağlıklı şekilde çözme becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları ve atölyeler, okul ve gençlik merkezlerinde yaygınlaştırılmalıdır. Böylece ergenlerin aile içindeki arabuluculuk rolleri güçlendirilerek çatışmaların daha etkili yönetilmesi sağlanabilir. Bunların yanında, kız ve erkek ergenlerin iletişim tarzları ve çatışma çözümüne yaklaşımlarındaki farklılıklar göz önünde bulundurularak, cinsiyete duyarlı destek programları geliştirilebilir. Bu tür programlar, her iki cinsiyetin sosyal becerilerini güçlendirirken, karşılaştıkları özgül zorluklara uygun destek sunabilir. Ebeveynlere yönelik eğitimlerin içeriklerinde ise sosyal medya kullanımının aile ilişkilerine etkileri ve paylaşım sınırlarının önemi gibi dijital iletişim konularına özel yer verilmelidir. Bu sayede ebeveynler, kaçınılmaz paylaşımlarını, daha bilinçli, duyarlı ve saygılı şekilde yapmaya teşvik edilebilir. Son olarak, okullarda öğrenci ve ebeveynler arasında sağlıklı ve sürekli iletişimi destekleyecek rehberlik hizmetlerinin artırılması, sosyal medya kaynaklı çatışmaların azaltılmasına ve aile içi bağların güçlendirilmesine katkı sağlayabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması durumları olmadığını beyan ederler.

Destek/Finansman Bilgileri:

Bu araştırma TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. dönem kapsamında desteklenen 1919B012307448 numaralı projeden üretilmiştir. Bu kapsamda Ceren DURAK ve Mertcan TAPLI'ya teşekkür ederiz.

Etik Kurul Kararı:

Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 2023-657 sayılı olur kararı çerçevesinde yürütülmüştür.

KAYNAKÇA

Aktaş, G. (2023). *Çocuğun mizacı ve sosyal uyumu arasındaki ilişkide evlilik içi iletişim ve ebeveyn katılımının boylamsal düzenleyicili aracılık rolü* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Mersin Üniversitesi.

Amon, M. J., Kartvelishvili, N., Bertenthal, B., Hugenberg, K. U. R. T., & Kapadia, A. (2022). Sharenting and children's privacy: Parenting style, practices, and perspectives on sharing young children's photos on social media. *Computer supported cooperative work*. <https://doi.org/10.1145/3512963>

Baldry, A. C., Sorrentino, A., & Farrington, D. P. (2019). Cyberbullying and cybervictimization versus parental supervision, monitoring and control

- of adolescents' online activities. *Children and Youth Services Review*, 96, 302-307. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.11.018>
- Beyens, I., & Valkenburg, P. M. (2019). Parental media mediation in adolescence: A comparative study of parent and adolescent reports. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 63(4), 716-736. <https://doi.org/10.1080/08838151.2019.1665390>
- Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110-125. <https://doi.org/10.1080/15405702.2017.1304596>
- Brinthaup, T. M., & Lipka, R. P. (2002). Understanding early adolescent self and identity: An introduction. In T. M. Brinthaup & R. P. Lipka (Eds.), *Understanding early adolescent self and identity: Applications and interventions* (pp. 1-21).
- Brosch, A. (2016). When the child is born into the internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook. *The New Educational Review*, 43(1), 225-235. <https://doi.org/10.15804/tner.2016.43.1.16>
- Brosch, A. (2018). Sharenting: Why do parents violate their children's privacy? *The New Educational Review*, 54(4), 75-85. <https://doi.org/10.15804/tner.2018.54.4.06>
- Boyd, D. (2008). Why youth (heart) social network sites: The role of networked publics in teenage social life. In D. Buckingham (Ed.), *Youth, identity and digital media* (pp. 119-142). The MIT Press.
- Chen, V. H. H., & Chng, G. S. (2016). Active and restrictive parental mediation over time: Effects on youths' self-regulatory competencies and

- impulsivity. *Computers & Education*, 98, 206-212. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.03.003>
- Chen, L., & Shi, J. (2019). Reducing harm from media: A meta-analysis of parental mediation. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 96(1), 173-193. <https://doi.org/10.1177/1077699018792908>
- Clark, L. S. (2011). Parental mediation theory for the digital age. *Communication Theory*, 21(4), 323-343. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2011.01395.x>
- Correa, T. (2012). Bottom-up technology transmission within families: How children influence their parents in the adoption and use of digital media. *Journal of Family Communication*, 12(4), 322-339. <https://doi.org/10.1080/15267431.2012.730468>
- Correa, T., Straubhaar, J. D., Chen, W., & Spence, J. (2015). Brokering new technologies: The role of children in their parents' usage of the internet. *New Media & Society*, 17(4), 483-500. <https://doi.org/10.1177/1461444813504266>
- Demiroğlu, Z., Taplı, M., Durak, C. ve Kindap-Tepe, Y. (2024). Ergenlerin Paylaşan Ebeveynliğe Yönelik Tutumlarının ve Öncüllerinin İncelenmesi. Yazıcı, E.Y. (Ed). *Eğitim Alanında Güncel Bilimsel Araştırmalar* (s. 34-63). Ankara: İKSAD yayınları.
- Duggan, M., Lenhart, A., Lampe, C., & Ellison, N. B. (2015). Parents and social media. *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewinternet.org/2015/01/30/parents-and-social-media/>

- Duerager, A., & Livingstone, S. (2012). How can parents support children's internet safety? *London: EU Kids Online*.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (Vol. 2, pp. 458–476). Sage.
- Eisenberg, A. R. (1992). Conflicts between mothers and their young children. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-), 38(1)*, 21-43.
- Hiniker, A., Schoenebeck, S. Y., & Kientz, J. A. (2016). Not at the dinner table: Parents' and children's perspectives on family technology rules. In *Proceedings of the 19th ACM Conference on Computer-Supported Cooperative Work & Social Computing* (pp. 1376-1389). <https://doi.org/10.1145/2818048.2819951>
- Ho, S. S., Lwin, M. O., Yee, A. Z., Sng, J. R., & Chen, L. (2019). Parents' responses to cyberbullying effects: How third-person perception influences support for legislation and parental mediation strategies. *Computers in Human Behavior, 92*, 373-380. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.11.033>
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., & Silvestre, B. S. (2011). Social media? Get serious! Understanding the functional building blocks of social media. *Business Horizons, 54(3)*, 241–251. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2011.01.005>
- Kumar, P., & Schoenebeck, S. (2015). The modern day baby book: Enacting good mothering and stewarding privacy on Facebook. In *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work &*

Social Computing (pp. 1302-1312).
<https://doi.org/10.1145/2675133.2675190>

Lee, D. G. (2018). Parental verbal mediation for children's internet use. *Journal of Communication Research*, 5(2), 117-132.

Levy, E. (2017). Parenting in the digital age: How are we doing? *Pew Research Center*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/>

Lipu, M., & Siibak, A. (2019). 'Take it down!': Estonian parents' and pre-teens' opinions and experiences with sharenting. *Media International Australia*, 170(1), 57-67. <https://doi.org/10.1177/1329878X19828366>

Livingstone, S., & Bober, M. (2005). UK children go online. *London: Ofcom*.

Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2008). Parental mediation of children's internet use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581-599. <https://doi.org/10.1080/08838150802437396>

Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication*, 67(1), 82-105. <https://doi.org/10.1111/jcom.12269>

Marasli, M., Suhendan, E., Yilmazturk, N. H., & Figen, C. (2016). Parents' shares on social networking sites about their children: Sharenting. *Anthropologist*, 24(2), 399-406. <https://doi.org/10.1080/09720073.2016.11891874>

- Mesch, G. S. (2006). Family characteristics and intergenerational conflicts over the Internet. *Information, Communication & Society*, 9(4), 473-495. <https://doi.org/10.1080/13691180600885962>
- Mestre, M. V., Samper, P., Frías, M. D., & Tur, A. M. (2009). Are women more empathetic than men? A longitudinal study in adolescence. *The Spanish journal of psychology*, 12(1), 76-83.
- Nelissen, S., & Van den Bulck, J. (2018). Expanding the unidirectional view on parental television mediation: Children's guidance of their parent's television use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 62(2), 232-250. <https://doi.org/10.1080/08838151.2018.1460845>
- Nikken, P., & Jansz, J. (2006). Parental mediation of children's videogame playing: A comparison of the reports by parents and children. *Learning, Media and Technology*, 31(2), 181-202. <https://doi.org/10.1080/1743988060070525>
- Ouvrein, G., & Verswijvel, K. (2019). Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management. *Children and Youth Services Review*, 99, 319-327. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.02.019>
- Ouvrein, G., & Verswijvel, K. (2021). Child mediation: Effective education or conflict stimulation? Adolescents' child mediation strategies in the context of sharenting and family conflict. *Journal of E-Learning and Knowledge Society*, 17(3), 70-79. <https://doi.org/10.20368/1971-8829/1115164>

- Perry, M. S., & Werner-Wilson, R. J. (2011). Couples and computer-mediated communication: A closer look at the affordances and use of the channel. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 40(2), 120-134. <https://doi.org/10.1111/j.1552-3934.2011.02043.x>
- Pinquart, M., & Silbereisen, R. K. (2002). Changes in adolescents' and mothers' autonomy and connectedness in conflict discussions: An observation study. *Journal of Adolescence*, 25(5), 509-522. <https://doi.org/10.1006/jado.2002.0370>
- Sasson, H., & Mesch, G. (2014). Parental mediation, peer norms and risky online behavior among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 33, 32-38. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.12.010>
- Schreurs, L., & Vandenbosch, L. (2021). Introducing the Social Media Literacy (SMILE) model with the case of the positivity bias on social media. *Journal of Children and Media*, 15(3), 320-337. <https://doi.org/10.1080/17482798.2021.1876798>
- Smith, S. (2013). Are you guilty of oversharenting? Retrieved from <https://www.parenting.com/>
- Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1-19. <https://doi.org/10.1111/1532-7795.00001>
- Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 83-110. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.110101.090640>

- Turgut, Y. E., & Aslan, A. (2016). Çocukların karşılaştıkları internet riskleri ve ebeveyn arabuluculuğu. In *4th International Instructional Technologies Teacher Education Symposium* (pp. 337-344).
- Valkenburg, P. M., Krcmar, M., Peeters, A. L., & Marseille, N. M. (1999). Developing a scale to assess three styles of television mediation: "Instructive mediation," "restrictive mediation," and "social coviewing." *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 43(1), 52-66. <https://doi.org/10.1080/08838199909364550>
- Van Den Bulck, J., & Van Den Bergh, B. (2001). Parental guidance of children's media use and conflict in the family. KUL. Departement Communicatiewetenschap. Intern rapport, 2001.
- Van Den Bulck, J., & Van Den Bergh, B. (2005). The child effect in media and communication research: A call to arms and an agenda for research. *Annals of the International Communication Association*, 29(1), 35-48. <https://doi.org/10.1080/23808985.2005.11679165>
- Van den Bulck, J., Custers, K., & Nelissen, S. (2016). The child-effect in the new media environment: Challenges and opportunities for communication research. *Journal of Children and Media*, 10(1), 30-38. <https://doi.org/10.1080/17482798.2015.1121897>
- Verswijvel, K., Walrave, M., Hardies, K., & Heirman, W. (2019). Sharenting, is it a good or a bad thing? Understanding how adolescents think and feel about sharenting on social network sites. *Children and Youth Services Review*, 104, 104401. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104401>

Walrave, M. (2023). The translucent family: Sharenting and privacy negotiations between children and parents. In *The Routledge handbook of privacy and social media* (pp. 165-174). Routledge.

Wagner, A., & Gasche, L. A. (2018). Sharenting: Making decisions about others' privacy on social networking sites. Darmstadt Technical University, Department of Business Administration, Economics and Law, Institute for Business Studies (BWL).

Wentzel, K. R. (1993). Social competence at school: Relation between social responsibility and academic achievement. *Review of Educational Research*, 63(1), 1–24. <https://doi.org/10.3102/00346543063001001>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the contemporary digital era, sharenting—a term combining "sharing" and "parenting"—has emerged as a widespread phenomenon wherein parents actively share information, photographs, and videos of their children on social media platforms (Maraşlı et al., 2016). While sharenting allows parents to document memories, seek social support, and demonstrate parenting practices, it also raises critical concerns regarding adolescents' privacy and autonomy, particularly during a developmental period marked by identity formation and increased desire for digital self-determination (Verswijvel et al., 2019). Adolescents often experience discomfort and embarrassment due to oversharenting, which may provoke intra-family tensions and conflicts.

Existing literature has predominantly focused on parental mediation strategies designed to shield children from online risks. However, the role of adolescents themselves as active agents in managing or influencing sharenting—termed child mediation—remains underexplored. Understanding adolescents' mediation strategies is therefore essential to comprehending family dynamics within the digital environment, as it highlights the bidirectional nature of parent–child interactions in online contexts.

Therefore, this study aims not only to adapt the Mediation Strategies Scale – Adolescent Form (Ouvrein & Verswijvel, 2021) into Turkish but also to examine whether adolescents' mediation strategies mediate the link between parental sharenting frequency and family conflict.

Method

Participants and Procedure. Participants were 425 adolescents (56% female) aged between 14 and 17 years ($M = 15.6$, $SD = 0.84$). Ethical approval was obtained from the Ondokuz Mayıs University Ethical Review Board. Data collection was conducted via self-report questionnaires administered within school settings. Statistical analyses, including confirmatory factor analysis (CFA) and mediation testing, were performed using SPSS and Hayes' PROCESS Macro (Model 4). Separate mediation models were tested for maternal and paternal sharenting.

Measures. Mediation Strategies Scale - Adolescent Form (Ouvrein & Verswijvel, 2021): This 7-item scale, adapted into Turkish for this study, assesses adolescents' use of mediation strategies such as requesting removal of content, explaining appropriate sharing norms, and monitoring parental social media use. Responses were recorded on a 5-point Likert scale (1 = never to 5 = always), demonstrating strong internal consistency ($\alpha = .86$).

Attitude Toward Sharenting Scale (Verswijvel et al., 2019): This scale evaluates adolescents' perceptions of sharenting, including sharing of text, images, and videos. Semantic differential items showed high reliability (α ranged from .90 to .93).

Sharenting Frequency Scale (Ouvrein & Verswijvel, 2021): Separate forms for mothers and fathers assessed the frequency of sharenting on social media platforms.

Family Conflict About Sharenting Scale (Beyens & Beullens, 2017): This instrument measured the frequency of family conflicts attributed to sharenting over the preceding six months.

Results

Exploratory factor analysis supported the unidimensionality of the Mediation Strategies Scale - Adolescent Form, with one factor accounting for 54.95% of the variance. Factor loadings ranged between .49 and .84. Criterion-related validity was established through positive correlations between adolescents'

mediation strategy use and sharenting frequency, as well as family conflict levels.

A two-way ANOVA (2×3) revealed statistically significant main effects of gender ($F(1,423) = 5.76, p < .01$) and grade level ($F(2,423) = 3.76, p < .01$) on the employment of mediation strategies. Female adolescents reported more frequent use of mediation strategies than males. Additionally, 10th graders employed these strategies more often than 9th graders, suggesting developmental and gender-related variations in adolescents' active roles in digital family dynamics.

Two mediation models explored the mediating effect of adolescents' mediation strategies on the relationship between sharenting and family conflict, disaggregated by parent gender.

Mother Model: Maternal sharenting frequency significantly predicted adolescents' use of mediation strategies ($B = .36, p < .001$), which in turn predicted increased mother-child conflict ($B = .41, p < .001$). A partial mediation was confirmed (indirect effect = .14, 95% CI [.08, .21]), with the overall model explaining 31% of variance in conflict.

Father Model: Paternal sharenting frequency similarly predicted adolescent mediation strategies ($B = .26, p < .001$), which subsequently predicted father-child conflict ($B = .15, p < .001$). Partial mediation was supported (indirect effect = .03, 95% CI [.01, .06]), with the model accounting for 21% of variance.

These findings suggest that adolescents' negotiation efforts, while protective in intent, may unintentionally intensify relational tensions when parents are resistant to feedback.

Conclusion and Discussion

This study contributes novel insights into adolescents' active participation in regulating digital family interactions by employing mediation strategies to manage sharenting. While these strategies serve as protective mechanisms for adolescents' privacy and autonomy, they also emerge as sources of family conflict when parents fail to respond adaptively. The findings extend the child-effect theoretical framework by emphasizing adolescents' agency in shaping family communication around digital boundaries.

Gender and grade differences highlight that older adolescents and females tend to assume more active mediation roles, potentially due to enhanced empathy,

communication competencies, or social responsibilities. These findings underscore the necessity for gender-sensitive and developmentally appropriate interventions that empower adolescents' voices and safeguard their emotional well-being in the digital familial context.

Practically, educational programs should aim to raise parental awareness regarding adolescent privacy concerns and promote respectful, consensual digital sharing practices. Schools and youth organizations can also foster adolescents' emotional literacy, assertiveness, and conflict resolution skills to better navigate digital family challenges.

This study relied solely on adolescent self-reports, which may be subject to social desirability bias. Future research should include longitudinal designs and parental reports to better capture bidirectional influences and reduce self-report bias.

In sum, this study advances the understanding of adolescents' mediation strategies within family communication, particularly regarding the distinctive challenges introduced by social media environments. Fostering mutual respect and shared digital decision-making within families is essential for sustaining healthy intergenerational relationships in today's increasingly public digital world.